

KAKO STA KOVALA FRANČEŠKOV JANEZ IN MICKA

(V spomin Janku Mlakarju ob stoletnici rojstva 25. 6. 1874 — 11. 8. 1953)

Profesorja Janka Mlakarja se še vedno radi spominjamo dobrih dvajset let po njegovi smrti, posebno še njegovi rojaki iz Železnikov. »Luč petrolejke sem zagledal,« tako sam pravi v svojih spominih, »25. junija 1874 v Železnikih, v lepi Selški dolini.«

V spominu nam je ostal predvsem kot velik ljubitelj planin, kot izreden potopisec in podlistkar. Njegovi spisi so bili priljubljeni zaradi hudomušne šegavosti, s katero je zgodbo znal zasukatati na veselo in smešno plat. Posebno rad je opisoval posebneže iz rodnih Železnikov. Med njimi sta bila tudi brat in sestra Frančeškov Janez in Micka.

To se je godilo v času, ko so v Železnikih še pridobivali železovo rudo. Vsi, od otrok do najstarejših, so si služili kruh v vigenjcih. Janez in Micka sta skupaj kovala žeblje pri eni ješi (ognjišču). Micka je bila za mojstra in je imela več besede. Janez pa je bil hlapec. Micka poda na ampas (nakovalo) cajn (vroče železo). Janez pa je bil zamišljen in ni takoj udaril po njem. Pa Micka migne s suho brado in reče: »No.« Ta, sama na sebi tako nedolžna besedica, je silno raztogotila Janeza. In sta se sporekla, v narečnem govoru zapisano takole:

Janez: Kva spa ti mn rekla no!

Micka: Ja, aj kej takga, če sm rekla no?

Janez: Pa ni treba, deb ti mn rekla no!

Micka: Lej, lej ga! Sm se mar ker pregrešila, če sm rekla no?

Janez: Kva ses pregrešila. Nč se nis pregrešila, čes rekla no. Samo mn ni treba rečt no!

Micka: Kva jpa poj, če sm rekla no. Aj to kej hudga, če sm rekla no?

Janez: Hudga ni nč, če si rekla no. A jest nočm, deb ti mn rekla no. (*Janez začne preklinjati.*) Sakramavsk! Sakramavsk! Olesans juhuhu!

Micka: Ježež, ježež Janez! Lpo te prosm, anka to na kovn!

Janez: Vselih še ankat: (*močno butnebrčne z ного ob tla*) Sakramiglsk, sakramavsk, olesans juhuhu! Tot rečem, čem še ankat rečeš no, t tako parpelem na tvojo brezobo čelust, da se bo zdrobila kt počen lonc.

Micka plane ven med duri vigenjca in začne na pomoč klicati: Ljudje božji, pomagajte! Janez me če vbit!

Takrat pride mimo Parkelnov Grogga pa reče Janezu: Pravm, pravm, Janez, če jo mislš fentat, na jesk anka na pozab. Tga morš posebej ubit, pa šest klaftar gbok pokopat, če ne na britof nabu meru.

Delo, ki opisuje Janeza in Micko, kako sta se kregala, je izšlo v Mohorjevem koledarju leta 1908 pod naslovom *Kako se je Trebušnik vozil v Trst*. V tej povesti je pisatelj Mlakar samo imena zamenjal. Iz Janeza in Micke, ki sta bila brat in sestra, je naredil moža in ženo, Bečkovega Grogga in Parkelnovo Špelico. Dvogovor med njima pa je enak.

Hiša, v kateri se je rodil Janez Mlakar, ima vzdano spominsko ploščo in je takrat imela hišno številko 93. Nekoliko dalje je stala hiša s št. 100, v kateri je stanoval Matevž Oblak (Kukovcov), ki je bil priložnostni bravec. Bilo je neke sobote. V hiši je bila zbrana družba starejših ljudi. Tudi Frančeškov Janez in Micka sta bila med njimi. Sostanovalec Matevž Ambrožič (Mikin) je zbranim na glas bral povest, kako se je Trebušnik vozil v Trst.

Janez in Micka sta napeto poslušala. Ko je bralec prišel do odstavka, ki pripoveduje, kako Micka kliče na pomoč, ker ji Grogga hoče razdrobiti čeljust, prekine Micka bralca, obrnjena v Janeza, z glasnim klicem: »Ježež, ježež! Janez, to jpa o naj!« Bralec Matevž nato: »Ja kva pa misliš drugja kt od vaj! Zato sem vama pa prebral, de sta slišala kva je Janko gospod napisav. Po celmu svet bjo ljudje vedl, koko se vidva pričkata par del!«

Blaž Gortnar

IZVLEČEK IZ STARE KRONIKE GORENJE VASI

24. 1. 1915: So v cerkvi pobirali v pušćico za begunce iz Galicije.

24. 4. 1916: So pobirali za goriške begunce.

1. 11. 1916: Je bilo od državnih oblasti prepovedano prižigati luči na grobovih. Zdi se, da bo izstradalna vojska, ki jo vodi Ententa proti centralnima državama, ime-